

Original Article

The Effects of Individual Counseling on Marital Burnout, Forgiveness, and Divorce Tendency of Afghan Women Affected by Marital Infidelity

Mohammad Sajjad Afsharzada¹, Ozra Etemadi², Azam Naghavi³

1. PhD in Counseling, Department of Psychology and Social Work, Faculty of Human Sciences, Mid Sweden University, Östersund, Sweden.

2. Professor, Department of Counseling, Faculty of Education and Psychology, University of Isfahan, Isfahan, Iran.

3. Associate Professor, Department of Counseling, Faculty of Education and Psychology, University of Isfahan, Isfahan, Iran.

Received: 2024/08/12

Revised: 2025/11/06

Accepted: 2025/11/22

DOI:10.48308/jfr.2025.236574.1793

Highlights

- The individual counseling package specifically developed for Afghan women affected by marital infidelity based on their lived leads to a 53% reduction in marital burnout, a 42% reduction in divorce tendency, and a 30% increase in forgiveness among women.
- The Reliable Change Index (RCI) obtained for all three participants in marital burnout, divorce tendency, and forgiveness is greater than 1.96, indicating statistical significance of changes from baseline to intervention phase.
- The overall improvement percentage for marital burnout (53%) falls within the "desirable success" level according to Blanchard's criteria, while improvements in divorce tendency (42%) and forgiveness (30%) are classified as "moderate success" and "slight success" levels, respectively.

Extended Abstract

Introduction: Marital infidelity is recognized as one of the most challenging and damaging issues in intimate relationships, leading to profound psychological, emotional, relational, and social consequences. In many cultural settings, including Afghanistan, infidelity not only threatens the foundation of marriage but also evokes intense emotions such as anger, shame, and helplessness in the affected partner. Afghan women experience heightened vulnerability due to traditional gender roles, social pressures, economic and legal limitations, and cultural expectations related to maintaining family stability. Despite the high prevalence of this issue and its extensive consequences, no counseling programs have yet been specifically designed and evaluated for this population. Therefore, the present study aimed to examine the effectiveness of a culturally tailored counseling package—developed based on the lived experiences of Afghan women affected by marital infidelity—on marital burnout, divorce tendency, and forgiveness. To this end, a single-case A-B experimental design with a baseline phase was employed. Three eligible women were selected via convenience sampling from counseling and dispute resolution centers in Herat, Afghanistan, in 2023. They attended eight individual sessions grounded in an integration of cognitive-behavioral, emotion-focused, compassion-focused, and acceptance and commitment therapies. Data were collected at six time points (baseline, during intervention, and post-intervention) using standardized

questionnaires, and analyzed through visual analysis, recovery percentage calculations, and reliable change indices to determine clinical significance.

Findings: The findings indicated substantial and clinically meaningful improvement in all three participants. The average improvement in marital burnout was 53%, reflecting significant reductions in emotional exhaustion, psychological fatigue, and anger toward the spouse. Participants also reported enhanced emotional regulation, increased self-confidence, and greater readiness to confront relationship realities—whether pursuing reconciliation or focusing on personal independence. Divorce tendency decreased by an average of 42%, indicating greater cognitive clarity, increased willingness for compromise and emotional expression, strengthened commitment, reduced impulsive exit tendencies, and improved coping and problem-solving skills. Furthermore, forgiveness increased by an average of 30%, reflecting improved emotional healing, realistic understanding, reduction of resentment, and decreased retaliatory responses.

Discussion: It is important to note that in this intervention, forgiveness did not entail ignoring the infidelity or suppressing emotional pain; rather, it was conceptualized as a process of attaining inner peace, emotional release, and personal growth. These results emphasize the effectiveness of a culturally tailored counseling package in enhancing forgiveness, decreasing marital burnout, and reducing divorce tendency among Afghan women affected by marital infidelity. The cultural adaptation of the intervention, reliance on participants' lived experiences, and focus on emotional processing, empowerment, and value-based decision-making were key factors contributing to its success. Given the sensitivity of infidelity in traditional societies and the lack of specialized interventions, the findings of this study hold considerable value for mental health professionals, family counseling centers, and women's support organizations in Afghanistan and similar cultural contexts. This intervention model can be feasibly implemented and adapted in counseling and community support settings. Nevertheless, future research is recommended to employ larger samples, control groups, and long-term follow-up assessments to strengthen the validity and generalizability of this program.

Conclusion: In conclusion, this study provides preliminary but compelling evidence that a culturally responsive therapeutic intervention can significantly reduce marital burnout and divorce tendency while enhancing forgiveness among Afghan women exposed to marital infidelity. Implementation of such culturally sensitive programs can play a vital role in promoting family mental health, supporting women coping with marital crises, and filling the existing gap in specialized counseling services in Afghanistan and other traditional societies.

Keywords: Marital infidelity, Marital burnout, Forgiveness, Divorce tendency, Afghan Women

How to cite: Afsharzada, M S , Etemadi, O and Naghavi, A . (2026). The Effects of Individual Counseling on Marital Burnout, Forgiveness, and Divorce Tendency of Afghan Women Affected by Marital Infidelity. *Journal of Family Research*, 22(1), 81-101. doi: 10.48308/jfr.2025.236574.1793

✉Corresponding Author Email Address: O.etemadi@edu.ui.ac.ir

Copyright: © 2026 by the authors. Submitted for possible open access publication under the terms and conditions of the creative commons attribution (CC BY) license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

اثر بخشی مشاوره فردی بر دل‌زدگی زناشویی، بخشودگی و میل به طلاق زنان افغان آسیب‌دیده از خیانت زناشویی

محمد سجاد افشارزاده^۱، عذرا اعتمادی^{۲*}، اعظم نقوی^۳

۱. دکتری مشاوره، گروه روانشناسی و مددکار اجتماعی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه میدسون، اوترسوند، سوئد.

۲. دکتری مشاوره، استاد، گروه مشاوره، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران.

۳. دکتری روانشناسی، دانشیار، گروه مشاوره، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران.

دریافت مقاله: ۱۴۰۳/۰۵/۲۲ دریافت نسخه اصلاح‌شده: ۱۴۰۴/۰۸/۱۵ پذیرش مقاله: ۱۴۰۴/۰۹/۰۱

DOI: 10.48308/jfr.2025.236574.1793

نکات برجسته:

- بسته مشاوره فردی ویژه زنان افغان آسیب‌دیده از خیانت زناشویی که بر اساس تجارب زیسته آن‌ها تدوین شده است. به ترتیب باعث کاهش ۵۳ درصدی دل‌زدگی زناشویی، کاهش ۴۲ درصدی میل به طلاق و افزایش ۳۰ درصدی بخشودگی در زنان می‌شود.
- شاخص تغییر پایای به‌دست‌آمده برای هر سه شرکت‌کننده در متغیرهای دل‌زدگی زناشویی، میل به طلاق و بخشودگی بزرگتر از ۱/۹۶ است که نشان‌دهنده معناداری آماری تغییرات از خط پایه تا مرحله مداخله می‌باشد.
- درصد بهبودی کلی دل‌زدگی زناشویی (۵۳ درصد) بر اساس معیار بلانچارد در سطح «موفقیت مطلوب» قرار دارد، در حالی که بهبودی میل به طلاق (۴۲ درصد) و بخشودگی (۳۰ درصد) به ترتیب در سطوح «موفقیت متوسط» و «موفقیت اندک» طبقه‌بندی می‌شوند.

چکیده: خیانت زناشویی مسئله‌ای تنش‌زا برای زوجها، خانواده‌ها و پدیده‌ای متداول برای مشاوران ازدواج و خانواده است. هدف پژوهش حاضر، بررسی اثربخشی بسته‌ی مشاوره‌ی ویژه‌ی زنان افغان آسیب‌دیده از خیانت زناشویی بر سه متغیر دل‌زدگی زناشویی، بخشودگی و میل به طلاق بود. روش پژوهش مورد منفرد A-B با خط پایه بود و به این منظور سه شرکت‌کننده با تجربه‌ی خیانت زناشویی به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. شرکت‌کنندگان در هشت جلسه‌ی مشاوره‌ی فردی شرکت کرده به پرسش‌نامه‌های پژوهش در شش مرحله پاسخ دادند. برای تحلیل داده‌ها از روش تحلیل دیداری، تعیین درصد بهبودی و شاخص تغییر پایا استفاده شد. درصد بهبودی کلی برای هر سه شرکت‌کننده در متغیرهای دل‌زدگی زناشویی ۵۳، میل به طلاق ۴۲، و بخشودگی ۳۰ درصد بود که این مقدار نشان‌دهنده‌ی موفقیت متوسط بسته‌ی مشاوره‌ای است. بر این اساس، می‌توان نتیجه گرفت که مشاوره فردی ویژه‌ی زنان افغان آسیب‌دیده از خیانت زناشویی ظرفیت آن را دارد که به‌عنوان یک الگوی مداخله‌ای مؤثر در مراکز مشاوره به‌کار گرفته شود.

کلیدواژه‌ها: خیانت زناشویی، دل‌زدگی زناشویی، بخشودگی، میل به طلاق، زنان افغان

استناد به این مقاله: افشارزاده، م. س.، اعتمادی ع. و نقوی، ا. (۱۴۰۵). اثر بخشی مشاوره فردی بر دل‌زدگی زناشویی، بخشودگی و میل به طلاق زنان افغان آسیب‌دیده از خیانت زناشویی. خانواده پژوهی، ۲۲(۱)، ۸۱-۱۰۱. doi: 10.48308/jfr.2025.236574.1793

مقدمه

وفاداری زوجها نسبت به یکدیگر سنگ بنای ازدواج و از اصلی‌ترین عناصر هر رابطه عاشقانه و پایدار است. در مقابل، خیانت زناشویی^۱ یکی از جدی‌ترین تهدیدات پیمان ازدواج محسوب می‌شود (افشارزاده و همکاران^۲، ۱۴۰۲). این پدیده نه تنها برای برای زوجها و خانواده‌ها تنش‌زا است، بلکه به طور گسترده‌ای در مراکز مشاوره خانواده دیده می‌شود. پژوهشگران، گرایش همسران به خیانت را در جوامع مختلف بین ۲۰ تا ۲۵ درصد گزارش کرده‌اند (عباسی و همکاران^۳، ۲۰۲۰).

خیانت زناشویی به هر نوع رفتاری اطلاق می‌شود که منجر به نقض و شکستن پیمان ازدواج گردد (بهدوست و همکاران^۴، ۱۴۰۱). ولسلر^۵ در پژوهشی پیرامون وفاداری زوجین، سه نوع خیانت زناشویی شامل خیانت عاطفی، جنسی و مجازی را معرفی کرده است (ولسلر، ۲۰۱۶). در خیانت عاطفی، یکی از همسران احساس پیوستگی عمیقی با شخص دیگری غیر از همسر قانونی خود دارد. خیانت جنسی زمانی رخ می‌دهد که یکی از همسران با فردی دیگر رابطه جسمی و جنسی برقرار می‌سازد. خیانت مجازی نیز به ارتباط روانی و عاطفی در فضای مجازی با فردی غیر از همسر و بدون اطلاع او اشاره دارد (ولسلر و مولر^۶، ۲۰۲۰).

افشای خیانت، چه از طریق اعتراف داوطلبانه و چه از راه اکتشاف ناخواسته، معمولاً با واکنش‌های رفتاری و هیجانی گسترده‌ای همراه است. همسر آسیب‌دیده اغلب علائم روانی چون افسردگی، اضطراب، کاهش اعتماد به نفس، کاهش خودکارآمدی جنسی، و ویرانی عزت‌نفس را تجربه می‌کنند (شروت و ویگل^۷، ۲۰۱۸). در برخی موارد، افشای خیانت زناشویی منجر به رفتارهای خشونت‌آمیز شده، اقدامات تلافی‌جویانه یا آسیب فیزیکی تا حد قتل شده است. یکی دیگر از پیامدهای خیانت زناشویی، نشخوار فکری است که در عملکرد روزانه و الگوهای ارتباطی ایجاد می‌کند (افشارزاده و همکاران، ۱۴۰۲).

خیانت زناشویی می‌تواند تأثیر عمیقی بر کیفیت رابطه‌ی زوجین داشته باشد، و زمینه ساز دل‌زدگی، کاهش صمیمیت و فرسودگی رابطه باشد (عیسی‌نژاد و باقری^۸، ۲۰۱۸). دل‌زدگی یک روند تدریجی است که طی آن صمیمیت و عشق به تدریج رنگ باخته و به همراه آن خستگی جسمی، عاطفی و روانی اتفاق می‌افتد (امیدی‌فر و همکاران^۹، ۱۳۹۵). در تعریفی دیگر، دل‌زدگی زناشویی ناشی از شکاف بین وضعیت واقعی ازدواج و آنچه زوجین انتظار داشته‌اند است. در چنین شرایطی، زن و شوهر از ازدواج با یکدیگر و باهم‌بودن احساس شادمانی و رضایت ندارند (حسینی^{۱۰}، ۱۳۹۲). مفهوم دل‌زدگی زناشویی، مفهومی ایستا و ثابت نیست و اکثر زوجها در طول زندگی مشترک خود تغییراتی در سطح رضایت یا دل‌زدگی تجربه می‌کنند؛ بنابراین آن‌ها ناگزیرند تا خود را به طور فعال با تغییرات فیزیکی، اجتماعی و روانی محیی سازگار کنند (گودرزی^{۱۱}، ۱۳۹۲). مطالعات نشان داده‌اند که تجربه‌ی خیانت می‌تواند میل به طلاق را افزایش دهد (افشاری کاشانیان و همکاران^{۱۲}، ۱۳۹۸؛ فتحی و همکاران^{۱۳}، ۱۳۹۵). میل به طلاق به معنای تمایل به پایان دادن رابطه زناشویی از طریق فرایندهای قانونی است. این تصمیم اغلب نتیجه‌ی فشارهای روان‌شناختی درون فردی مثل نیازها یا اهداف برآورد نشده، مهارت‌های مقابله‌ای ناکارآمد، مشکلات در مدیریت زندگی یا ناتوانی در بیان احساسات است (آقابزرگی و همکاران^{۱۴}، ۱۳۹۸).

در مقابل برخی پژوهش‌ها نشان داده‌اند که افزایش بخشودگی^{۱۵} در زوجین آسیب‌دیده از خیانت، می‌تواند به کاهش طلاق و دل‌زدگی زناشویی کمک کند (قلی‌زاده و همکاران، ۱۳۹۸). هارگریو و هامر^{۱۶} (۲۰۱۲)

بخشودگی را تلاشی برای حفظ عشق و اعتماد در روابط می‌دانند. اکثر پژوهشگران، بخشودگی را نوعی رفتار سازگارانۀ در نظر می‌گیرند که نبود آن منجر به آسیب به سلامت روان می‌شود (تامپسون و سولیوان^{۱۷}، ۲۰۱۶). بخشودگی را نباید با مفاهیمی مانند مصالحه، عفو قانونی، چشم‌پوشی یا فراموشی یکی دانست. این پدیده فرایندی درونی است که منجر به تغییر در احساسات، نگرش‌ها و رفتار فرد نسبت به خطا و فرد خطاکار می‌شود. فورمن و پاند^{۱۸} (۲۰۱۷) بخشودگی را انگیزه‌ای تعریف می‌کنند که خشم، انتقام و کناره‌گیری را کاهش داده و احساسات مثبت را جایگزین آن می‌کند (پاینز و نانز^{۱۹}، ۲۰۱۳).

با توجه به موارد ذکرشده، خیانت زناشویی آسیب جدی در نظام خانواده است که ماهیت، پیامدها و راهبردهای مقابله با آن به شدت تحت تأثیر بافت فرهنگی، اجتماعی و جنسیتی جامعه قرار دارد (اوبرل و همکاران^{۲۰}، ۲۰۱۷). در این میان زنان به دلیل نقش‌های سنتی، نابرابریهای ساختاری و وابستگی‌های اقتصادی و اجتماعی، در برابر پیامدهای خیانت زناشویی آسیب پذیرترند. این آسیب‌پذیری در جوامع سنتی‌تر مانند افغانستان که محدودیت‌های جنسیتی گسترده دارند، تشدید می‌شود.

افغانستان با ویژگی‌های خاص فرهنگی، اجتماعی و حقوقی، از جمله نگاه سنتی به نقش زنانه، محدودیت‌های قانونی در دسترسی به طلاق، سانسور اجتماعی نسبت به مسائل خانوادگی و تابوی خیانت زناشویی، زمینه‌های ویژه‌ای را برای تجربه این پدیده فراهم کرده است. زنان افغان آسیب‌دیده از خیانت، نه تنها با پیامدهای روان‌شناختی مانند افسردگی، اضطراب و دزدگی زناشویی مواجه‌اند، بلکه با فشارهای اجتماعی مانند طرد از جامعه یا خانواده در صورت طلاق، محدودیتهای اقتصادی و فقدان دسترسی به مکانیسم‌های قانونی مؤثر برای خروج از رابطه نیز دست و پنجه نرم می‌کنند. در چنین شرایطی، زنان افغان نه تنها نمی‌توانند از مداخلات زوج-محور رایج بهره‌برند، بلکه حتی فضای امن روانی جهت بیان مشکلات خود را نیز ندارند.

اکثر پروتکل‌های مشاوره‌ای موجود در حوزه خیانت زناشویی با فرض مشارکت فعال هر دو همسر طراحی شده‌اند. این رویکردها در جوامع سنتی مانند افغانستان که در آن مردان به ندرت در جلسات مشاوره شرکت می‌کنند و بسیاری از زنان فاقد استقلال برای تصمیم‌گیری درباره طلاق هستند، کارایی محدود دارند و گاه حتی می‌توانند باعث افزایش تنش یا احساس ناتوانی زنان شوند. بر این اساس، ضرورت تدوین یک بسته مشاوره‌ای محقق‌ساخته، فردی و مبتنی بر تجربیات زیسته زنان افغان آسیب‌دیده از خیانت زناشویی احساس شد. این بسته با در نظر گرفتن واقعیت‌های بومی از جمله محدودیت‌های فرهنگی، وابستگی‌های اجتماعی و نیاز به فضای امن روانی طراحی شده و به صورت فردی و زن‌محور اجرا می‌شود. برخلاف پروتکل‌های رایج که همسر خیانت‌کار را در فرایند مشاوره درگیر می‌کند، این رویکرد امکان کار مستقل و توانمندسازی زن آسیب‌دیده را فراهم می‌آورد بدون اینکه نیاز به حضور یا همکاری همسر باشد. این ویژگی، نه تنها با موانع موجود فرهنگی در افغانستان سازگار است، بلکه به زن اجازه می‌دهد تا در فضایی امن بر پیامدهای روانشناختی خیانت از جمله دزدگی زناشویی، کاهش بخشودگی و افزایش میل به طلاق کار کند و تصمیمات آگاهانه‌تری بگیرد.

برتری اصلی این پروتکل در هماهنگی بومی سازی شده با واقعیت‌های جنسیتی، فرهنگی و اجتماعی زنان افغان نهفته است. این رویکرد نه تنها شکاف موجود در ادبیات پژوهشی درباره خیانت در افغانستان را نشانه گرفته، بلکه پاسخی کاربردی به نیازهای روانشناختی یک گروه آسیب‌پذیر و کم‌توجه ارائه می‌دهد. در این میان سه متغیر دل‌زدگی زناشویی، بخشودگی و میل به طلاق از اهمیت ویژه‌ای برخوردارند. دل‌زدگی نه تنها کیفیت رابطه زناشویی را تضعیف می‌کند، بلکه بعنوان پیش‌درآمدی برای فروپاشی خانواده و کاهش سلامت روان زوجین عمل می‌کند. بخشودگی نیز به عنوان یک فرایند روانشناختی سازگاران، نقشی کلیدی در بازسازی اعتماد، کاهش تنش‌های عاطفی و حفظ ثبات رابطه ایفا می‌کند. بویژه در جوامعی که گزینه خروج از رابطه برای زنان محدود است. از سوی دیگر میل به طلاق شاخصی حیاتی از نارضایتی عمیق و ناامیدی نسبت به رابطه است که در صورت تشدید می‌تواند به تصمیمات غیرقابل بازگشت و پیامدهای اجتماعی-اقتصادی گسترده‌ای برای زنان منجر شود. بنابراین هر گونه مداخله‌ای که بتواند این سه بعد را همزمان هدف قرار دهد، می‌تواند تأثیری چند بعدی بر سلامت فردی، زناشویی و خانوادگی زنان آسیب‌دیده داشته باشد. بر این اساس، مسئله‌ی اصلی این پژوهش عبارت است از این‌که آیا بسته‌ی مشاوره‌ای تدوین‌شده مبتنی بر تجارب زندگی زنان افغان آسیب‌دیده از خیانت زناشویی بر دل‌زدگی زناشویی، بخشودگی و میل به طلاق آن‌ها مؤثر است؟

روش

جامعه آماری، نمونه و روش اجرای پژوهش

روش اجرای پژوهش حاضر مورد منفرد از نوع A-B بود. جامعه‌ی آماری، کلیه‌ی زنان افغان آسیب‌دیده از خیانت زناشویی بودند که در سال ۱۴۰۲ به مراکز مشاوره و مراکز حل اختلاف شهر هرات کشور افغانستان مراجعه نموده بودند. با استفاده از شیوه‌ی نمونه‌گیری در دسترس، سه زن آسیب‌دیده از خیانت زناشویی بر اساس ملاک‌های ورود انتخاب شدند. این افراد در هشت جلسه‌ی مشاوره‌ی فردی شرکت کرده و به ابزارهای سنجش پاسخ دادند. در این پژوهش، معیارهای ورود شامل رضایت آگاهانه و علاقه‌مندی به شرکت در پژوهش، تجربه‌ی خیانت از سوی همسر، عدم ابتلا به مشکلات جسمانی و حرکتی، داشتن سواد خواندن و نوشتن، تسلط به زبان فارسی جهت تکمیل پرسش‌نامه‌ها و دامنه‌ی سنی ۲۰ تا ۴۵ سال بودند. ملاک‌های خروج عبارت بودند از: تشخیص اختلالات روان‌شناختی یا نیاز به مصرف داروهای روان‌پزشکی پس از شروع مداخله، دریافت هم‌زمان درمان‌های دیگر، غیبت در حداقل دو جلسه‌ی مداخله، انجام‌دادن تکالیف جلسات، و نداشتن همکاری یا تمایل برای ادامه‌ی شرکت در جلسات.

ابزار سنجش

در این پژوهش، ابزارهای دل‌زدگی زناشویی، میل به طلاق و بخشودگی بین‌فردی مورد استفاده قرار گرفته است. لازم به ذکر است که پرسش‌نامه‌های مذکور در افغانستان اعتباریابی نشده است، اما روایی صوری آن‌ها جهت کاربرد در افغانستان توسط متخصصان مشاوره‌ی خانواده‌ی دانشگاه هرات مورد تأیید قرار گرفت. بر اساس نظر متخصصان در افغانستان، پرسش‌نامه‌های ذکر شده می‌توانند مورد استفاده‌ی افراد مسلط به زبان فارسی قرار گیرند.

پرسش‌نامه دل‌زدگی زناشویی^{۲۱}: این پرسش‌نامه جهت سنجش میزان دل‌زدگی زناشویی توسط پاییز^{۲۲} (۱۹۹۶) طراحی شده و دارای ۲۰ سوال است که بر اساس طیف لیکرت هفت درجه‌ای از (هرگز) تا (همیشه) نمره گذاری می‌شود. در این مقیاس، امتیاز ۱ (هرگز) بیانگر عدم تجربه‌ی عبارت مورد نظر و امتیاز ۷ (همیشه) نشان دهنده‌ی تجربه‌ی بسیار زیاد آن است (میدانچی و همکاران، ۱۳۹۹). نحوه نمره گذاری به این صورت است که «هرگز» = ۱، «یکبار در طی مدتی طولانی» = ۲، «بندرت» = ۳، «گاهی» = ۴، «معمولاً» = ۵، «غالباً» = ۶، و «همیشه» = ۷. شایان ذکر است که سؤالات ۳، ۶، ۱۹ و ۲۰ به صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شوند. دامنهی نمرات این پرسش‌نامه از ۲۱ تا ۱۴۷ متغیر است؛ به‌طوری‌که نمرات بالاتر بیانگر سطح بالاتر دل‌زدگی زناشویی هستند. نقطه‌برش این ابزار، نمره‌ی ۷۳ گزارش شده است (فتوحی و همکاران^{۲۳}، ۱۳۹۷). این پرسش‌نامه سه مؤلفه‌ی اصلی شامل خستگی جسمی، ضعف روانی و خشم نسبت به همسر را می‌سنجد. ضرایب پایایی به‌دست‌آمده برای خرده‌مقیاس‌ها بین ۰.۸۴ تا ۰.۹۰ گزارش شده و نشان‌دهنده‌ی همسانی درونی بالای آن است. همچنین ضریب پایایی بازآزمایی این ابزار ۰.۸۹ بوده است (استیلز^{۲۴}، ۲۰۰۴). در پژوهش‌های داخل ایران، روایی و پایایی این پرسش‌نامه با استفاده از آلفای کرونباخ بررسی و ضریب ۰.۹۲ به‌دست‌آمده که بیانگر اعتبار بالا و تأیید آن در مطالعات انجام‌شده در ایران است (اسدپور و ویسی^{۲۵}، ۱۳۹۷؛ احدی‌زاده و خلعتیری^{۲۶}، ۲۰۲۰). افزون بر این، روایی ملاکی این پرسش‌نامه از طریق همبستگی با پرسش‌نامه‌ی رضایت زناشویی انریچ^{۲۷} (۱۹۹۸) محاسبه و ضریب همبستگی ۰.۴۰ در سطح معناداری ۰.۰۱ گزارش شده است (آرین‌فر و رسولی^{۲۸}، ۱۳۹۸).

پرسش‌نامه میل به طلاق^{۲۹}: این پرسش‌نامه اولین بار توسط روزبولت و همکاران^{۳۰} (۱۹۸۶) طراحی گردید. این ابزار شامل ۲۸ سؤال است که در قالب چهار خرده‌مقیاس تمایل برای خارج‌شدن (متمایل به طلاق)، تمایل به مسامحه، ابراز احساسات و وفاداری تدوین شده و هر یک از خرده‌مقیاس‌ها ۷ سؤال را در بر می‌گیرند. نظام نمره‌گذاری پرسش‌نامه بر اساس طیف لیکرت هفت‌درجه‌ای صورت می‌گیرد؛ به‌طوری‌که گزینه‌های «هرگز»، «بندرت»، «خیلی کم»، «کم»، «زیاد»، «خیلی زیاد»، و «همیشه» به ترتیب نمرات یک تا هفت را به خود اختصاص می‌دهند. کسب نمرات بالاتر در این پرسش‌نامه نشان‌دهنده گرایش بیشتر به طلاق و خروج از رابطه زناشویی است. بررسی پایایی این ابزار در مطالعات خارج از ایران نشان داده است که ضرایب آلفای کرونباخ برای خرده‌مقیاس‌های مختلف بین ۰.۷۱ تا ۰.۸۳ متغیر است (نظری و همکاران^{۳۱}، ۱۳۹۴). این پرسش‌نامه توسط داوودی، اعتمادی و بهرامی^{۳۲} (۱۳۸۷) در ایران هنجاریابی شده و فرم ۱۴ سؤالی آن بر روی ۴۰ زوج اجرا گردیده است. نتایج این پژوهش نشان داد که پایایی کل پرسش‌نامه با استفاده از آلفای کرونباخ برابر با ۰/۸۸ (۰/۸۹ برای زنان و ۰/۸۷ برای مردان) است. همچنین، ضرایب آلفای کرونباخ برای خرده‌مقیاس‌های تمایل برای خارج‌شدن ۰/۸۹، ابراز احساسات ۰/۹۰، وفاداری ۰/۸۶ و مسامحه ۰/۷۲ گزارش شده است. افزون بر این، روایی محتوایی پرسش‌نامه نیز توسط پنج نفر از متخصصان روان‌شناسی و مشاوره مورد بررسی قرار گرفته و تأیید شده است که بیانگر کفایت محتوایی و تناسب سؤالات با سازه مورد سنجش می‌باشد (داوودی، اعتمادی و بهرامی^{۳۳}، ۱۳۸۷).

پرسش‌نامه بخشودگی بین‌فردی^{۳۳}: این ابزار ۲۵ سوالی که توسط احتشام‌زاده و همکاران^{۳۴} (۱۳۸۹) طراحی شده است، دارای سه خرده‌مقیاس شامل درک و فهم واقع‌بینانه (۷ سوال)، کنترل رنجش (۶ سوال) و ارتباط مجدد و کنترل انتقام‌جویی (۱۲ سوال) می‌باشد. نمره‌گذاری این پرسش‌نامه بر اساس طیف لیکرت چهار درجه‌ای از «کاملاً مخالفم» ۴ نمره تا «کاملاً موافقم» ۱ نمره صورت می‌گیرد. قابل ذکر است که سوالات ۱ تا ۱۹ به شکل معکوس نمره‌گذاری می‌شوند. بر این اساس، دامنه نمرات کل مقیاس از ۲۵ تا ۱۰۰ متغیر است و نمرات بالاتر نشان دهنده‌ی توانایی بیشتر فرد در بخشودن خطاهای دیگران است. احتشام‌زاده و همکاران (۱۳۸۹) ضریب پایایی این پرسش‌نامه را از طریق روش بازآزمایی برای کل مقیاس و خرده‌مقیاس‌ها به ترتیب ۰.۶۸، ۰.۷۰، ۰.۷۱ و ۰.۵۸ گزارش کرده‌اند. همچنین پایایی درونی با استفاده از آلفای کرونباخ برای کل مقیاس ۰.۸۰، برای بازآزمایی ۰.۷۱ و برای خرده‌مقیاس‌های درک واقع‌بینانه، کنترل رنجش و ارتباط مجدد و کنترل انتقام‌جویی به ترتیب ۰.۶۶، ۰.۷۷ و ۰.۵۷ به‌دست‌آمده است. شایان ذکر است که روایی سازه این ابزار از طریق تحلیل عاملی اکتشافی بررسی و ساختار سه‌عاملی آن تأیید شده است. علاوه بر این، روایی ملاکی از طریق همبستگی با مقیاس بخشودگی خانوادگی اهواز و خرده‌مقیاس توافقی‌پذیری پرسش‌نامه شخصیتی نئو فرم کوتاه مورد بررسی قرار گرفته و نتایج به‌دست‌آمده بیانگر روایی مطلوب این ابزار می‌باشد (احتشام‌زاده و همکاران، ۱۳۸۹؛ آرویده و همکاران^{۳۵}، ۱۳۸۹).

برنامه مداخله‌ای: بسته‌ی مشاوره‌ی به‌کاررفته در این پژوهش بخشی از یک پژوهش گسترده‌تر در قالب پایان‌نامه‌ی دکتری است. در پژوهش مذکور با استفاده از روش تحلیل مضمون براون و کلارک^{۳۶} (۲۰۲۲) و با استفاده از مصاحبه با زنان تجربه‌کننده خیانت زناشویی در افغانستان مضامینی به دست آمد که در تدوین بسته مورد استفاده قرار گرفت. جهت اعتبار داده‌های کیفی حاصل از مصاحبه‌ها از روش اعتبارسنجی لینکن و گوبا^{۳۷} (۱۹۸۵) استفاده شد. مضامین به دست آمده شامل ادراک خیانت، انواع خیانت ادراک شده، علل یا دلایل خیانت، واکنش اولیه به خیانت، برخورد با خیانت (همسر خیانت‌دیده) و عوامل موثر بر واکنش به خیانت همراه با ۱۹ مقوله و ۲۳۰ کد باز می‌باشد. نتایج این بخش پیش‌تر در قالب مقالات علمی (حذف منبع جهت فرایند داوری) و (حذف منبع جهت فرایند داوری) منتشر شده است. سپس، در مرحله بعد اقدام به تحلیل نتایج حاصل از مرور مداخلات مشاوره در زمینه‌ی خیانت زناشویی شد. این مرور شامل مداخلات مختلف از منابع علمی و تحقیقاتی بود که در زمینه‌ی مشاوره و حمایت از افراد آسیب‌دیده از خیانت زناشویی ارائه شده بود. تلفیق داده‌های کیفی از مرحله اول با نتایج مرور مداخلات در مرحله دوم، اطلاعات ارزشمندی جهت ساختاردهی بسته مشاوره در اختیار پژوهشگران قرار داد. این اطلاعات شامل مفاهیم کلیدی، راهکارها، و مراحل مشاوره موثر برای افراد آسیب‌دیده از خیانت زناشویی در بافت فرهنگی افغانستان بود. در نهایت بسته مشاوره‌ای با استفاده از مضامین مهم و همچنین مرور مطالعات تدوین شده و جهت اطمینان از روایی محتوای بسته‌ی طراحی شده از شاخص روایی محتوایی (CVR)^{۳۸} لاوشه^{۳۹} (۱۹۷۵) و شاخص روایی محتوایی (CVI)^{۴۰} والتز و باسل^{۴۱} (۱۹۸۳) استفاده شده است. بدین منظور بسته‌ی مورد نظر به همراه تعداد جلسات، محتوا، و اهداف در اختیار گروهی از خبرگان قرار گرفت. سپس از آنان خواسته شد محتوای جلسات را بر اساس ملاک‌های شاخص روایی طبقه‌بندی کنند. جامعه خبرگان شامل پنج نفر از متخصصان حوزه مشاوره خانواده در دانشگاه

اصفهان (ایران) و دانشگاه هرات (افغانستان) بود. این افراد دارای مدرک دکتری تخصصی در رشته مشاوره یا روان‌شناسی بوده و بر اساس تخصص و تجربه مرتبط با موضوع پژوهش به روش هدفمند انتخاب شدند. نسبت روایی محتوایی (CVR) و شاخص روایی محتوایی (CVI) به ترتیب با مقدار ۰/۹۳ و ۰/۹۵، به دست آمد که بیانگر روایی بسته است.

روند اجرای پژوهش

پژوهش با انتخاب سه نفر شرکت کننده واجد شرایط آغاز شد. با توجه به استفاده از طرح مورد منفرد، اندازه‌گیری مکرر متغیرهای وابسته در خط‌پایه و حین مداخله ضروری است تا پایداری رفتار قبل از مداخله و روند تغییر پس از آن قابل ارزیابی باشد. این رویکرد، برخلاف طرح‌های گروهی، به محقق اجازه می‌دهد تا اثربخشی مداخله را در سطح فردی با اطمینان بیشتری برآورد کند. بنابراین شرکت کنندگان در مرحله خط پایه طی یک هفته پیش از شروع مداخله در سه جلسه پرسش‌نامه‌های پژوهش را تکمیل کردند. بعد از ایجاد خط پایه، مداخلات درمانی (جدول شماره ۱) طی ۸ جلسه در بازه زمانی ۵۰-۶۰ دقیقه‌ای، هر هفته یک جلسه به شرکت کنندگان ارائه شد. در این مرحله شرکت کنندگان در پایان جلسات دوم، پنجم و هشتم پرسش‌نامه‌های پژوهش را مجدداً تکمیل کردند.

جدول ۱: خلاصه برنامه مداخله ای ویژه زنان افغان آسیب‌دیده از خیانت زناشویی

جلسات	اهداف	خلاصه جلسه
اول	معارفه، برقراری رابطه و ایجاد آمادگی و ارزیابی اولیه	ضمن معرفی مشاور و برقراری رابطه حسنه با مراجع و بیان اصول جلسات و آشنایی با الگو جلسات، و شرح حال گرفتن از مراجع شروع شد و بعد از گفتگو در مورد موضوعاتی مانند بررسی واقعه خیانت، ارزیابی رابطه زناشویی مراجع، شناخت خود و همسر مراجع و آنچه اکنون فرد را اذیت می کند، و دادن تکالیف برای مراجع جلسه خاتمه یافت. هم‌چنان پرسش‌نامه های میل به طلاق، دل‌زدگی زناشویی و بخشودگی گرفته شد.
دوم	کنجکاوی و بررسی هیجانات و افکار پیرامون خیانت	مشاور ضمن احوال پرسی، خلاصه ای از مطالب گذشته و بررسی تکالیف داده شده جلسه را آغاز کرد، در این جلسه بصورت عمیق تر به بررسی رفتار و هیجانات و افکار تجربه شده مراجع پرداخته شد. جلسه با جمع بندی مطالب و دادن تکالیفی مانند ثبت افکار، نقشه هیجانات، و تمرین آگاهی بدنی خاتمه پیدا کرد.
سوم	تنظیم و پردازش هیجان	ضمن احوال پرسی، خلاصه ای از موضوعات گذشته و بررسی تکالیف داده شده، توسط مشاور جلسه شروع شد. در این جلسه در مورد برون ریزی و درون ریزی هیجان صحبت گردیده و مراجع به سمت ابراز هیجان در مورد افکار و احساسات خود به همسر سوق داده شد. جلسه با جمع بندی مطالب و دادن تکالیف خاتمه پیدا کرد. هم‌چنان پرسش‌نامه های میل به طلاق، دل‌زدگی زناشویی و بخشودگی از مراجع اخذ گردید.
چهارم	ایجاد همدلی	مشاور ضمن احوال پرسی، خلاصه ای از مطالب گذشته و بررسی تکالیف داده شده جلسه را آغاز کرد، در این جلسه روی همدلی، درک متقابل، صبر همدلانه و تحمل پریشانی و در مراجع بصورت مفصل گفتگو شد. و بعد از جمع بندی مطالب و دادن تکالیف جلسه ختم گردید.

پنجم	نرم کردن هیجانات	ضمن احوال پرسى، خلاصه اى از موضوعات گذشته و بررسى تکالیف داده شده، توسط مشاور جلسه شروع شد. در این جلسه مشاور تلاش کرد تا مراجع را به سمت امنیت هیجانی سوق داده و هیجانات مراجع را نرم کند. این جلسه با جمع بندى مطالب و دادن تکالیف خاتمه پیدا کرد.
ششم	کاهش سرزنش	مشاور ضمن احوال پرسى، خلاصه اى از مطالب گذشته و بررسى تکالیف داده شده جلسه را آغاز کرد، در این جلسه سعى گردید تا میزان سرزنش مراجع نسبت به رابطه و همسرش کاهش داده شود. هم‌چنان در این جلسه پرسش‌نامه هاى میل به طلاق، دل‌زدگى زناشویى و بخشودگى گرفته شد. و با جمع بندى مطالب و دادن تکالیف جلسه به پایان رسید.
هفتم	ایجاد مسؤولیت پذیرى شخصى	ضمن احوال پرسى، خلاصه اى از موضوعات گذشته و بررسى تکالیف داده شده، توسط مشاور جلسه شروع شد. در این جلسه تلاش شد تا مراجع متوجه مسؤولیت شخصى خودش در زندگى گردد. و هم‌چنان روى پذیرش مسؤولیت شخصى مراجع کار شد. و بعد از جمع بندى مطالب و دادن تکالیف جلسه به پایان رسید.
هشتم	بازگرداندن اعتماد و نتیجه گیرى	مشاور ضمن احوال پرسى، خلاصه اى از مطالب گذشته و بررسى تکالیف داده شده جلسه را شروع کرد، در ابتدای جلسه روى باز سازى رابطه و فرصت دادن دوباره مراجع به همسر گفتگو گردید. سپس به جمع بندى موضوعات در فرایند مشاوره پرداخته شد. و در نهایت پرسش‌نامه هاى میل به طلاق، دل‌زدگى زناشویى و بخشودگى گرفته شد.

در این پژوهش از نرم افزار SPSS 25 جهت تجزیه و تحلیل داده ها و گزارش آمار توصیفی و استنباطی استفاده شد. در بخش آمار توصیفی میانگین و انحراف معیار طی سه مرحله برای هر شرکت کننده محاسبه شد. سپس با توجه به طرح مورد استفاده در این پژوهش، برای گزارش و تفسیر نتایج پژوهش، از روش های تحلیل دیداری^{۴۲} استفاده شد. در این روش از نمودارهای خطی نیز برای تفسیر داده ها استفاده می‌شود (نوفروستی و حسن آبادی^{۴۳}، ۱۳۹۷).

بیان یافته ها

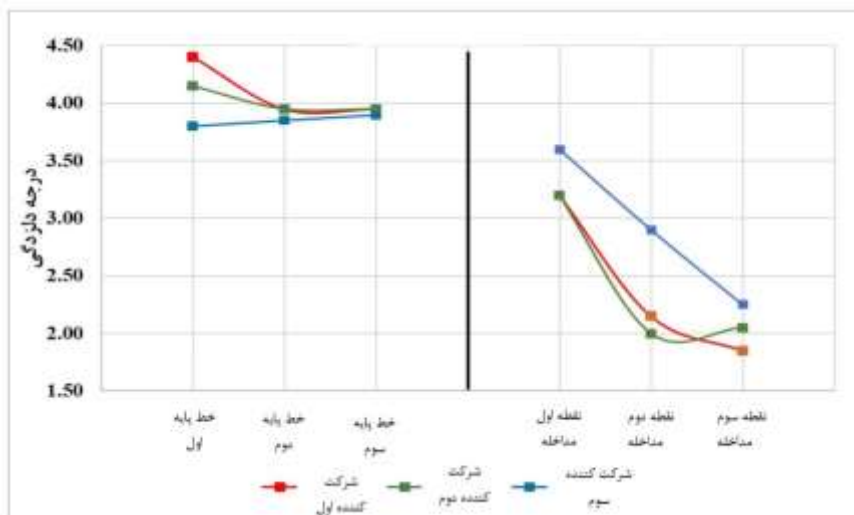
در جدول ۲ ویژگی های جمعیت شناختی شرکت کنندگان را می توان مشاهده کرد.

جدول ۲: ویژگی های جمعیت شناختی شرکت کنندگان

سن	مدت زمان ازدواج	تعداد فرزندان	تحصیلات	نوع خیانت ادراک شده
۳۲	۷ سال	۳	کارشناسی	عاطفی - مجازی
۳۷	۹ سال	۳	کارشناسی	جنسی - حضوری
۲۹	۳ سال	۱	فوق دیپلم	ترکیبی - حضوری

در این پژوهش برای تجزیه و تحلیل داده ها از تحلیل دیداری نمودارها (ثبات داده‌ها، روند تغییر و هم‌پوشی و ناهم‌پوشی داده‌ها)، معناداری آماری (شاخص تغییر پایا^{۴۴}) و معناداری بالینی (درصدی بهبودی) گزارش شده است. در نمودار ۱ تحلیل دیداری برای متغیر گرایش به دل‌زدگی زناشویى برای ۳ شرکت کننده در مراحل

خط پایه و مداخله ارائه شده است. به این شکل که ابتدا نمرات در خط پایه (A) ترسیم می‌شود سپس نمرات مرحله مداخله (B) ترسیم می‌شود و به تفکیک نمایش داده شده است.

نمودار ۱: اثربخشی مداخلات بسته مشاوره‌ای تدوین شده بر دل‌زدگی زناشویی زنان آسیب‌دیده از خیانت

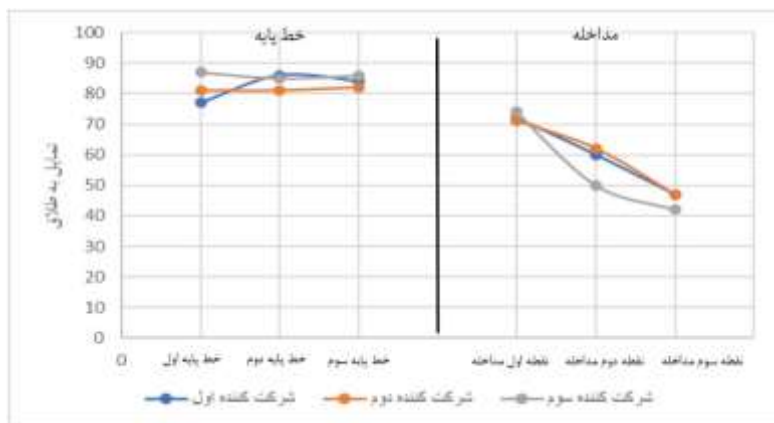
همان‌طور که مشاهده می‌شود تمامی شرکت‌کنندگان در مرحله مداخله نسبت به مرحله خط پایه کاهش دل‌زدگی زناشویی را نشان می‌دهند. در نمودار ۱ روند تغییر نمره شرکت‌کنندگان در مداخلات بسته مشاوره‌ای تدوین شده، مبتنی بر تجارب زندگی زنان آسیب‌دیده از خیانت زناشویی بر متغیر دل‌زدگی زناشویی در مرحله خط پایه و مداخله ارائه شده است. همچنین در جدول ۳ شاخص تغییر پایا، درصدی بهبودی، درصد بهبودی کلی در مرحله مداخله گزارش شده است.

جدول ۳: روند تغییر مراحل مداخلات بسته مشاوره‌ای تدوین شده، در ۳ شرکت‌کننده بر دل‌زدگی زناشویی

شرکت‌کنندگان ارزیابی	شرکت‌کننده اول	شرکت‌کننده دوم	شرکت‌کننده سوم	
اول	۴/۴	۴/۱۵	۳/۸	نقطه A (خط پایه)
دوم	۳/۹۵	۳/۹۵	۳/۸۵	
سوم	۳/۹۵	۳/۹۵	۳/۹	
میانگین	۴/۱	۴/۰۱	۳/۸۵	
نقطه اول	۳/۲	۳/۲	۳/۶	نقطه B (مداخله)
نقطه دوم	۲/۱۵	۲	۲/۹	
نقطه سوم	۱/۸۵	۲/۰۵	۲/۲۵	
میانگین	۲/۴	۲/۴۱	۲/۹۱	

۱/۸۸	۱۷/۷۷	۱۳/۷۳	شاخص تغییر پایا	شاخص‌ها
۰/۲۳	۰/۶۶	۰/۷۰	درصد بهبودی	
۵۳٪			درصد بهبودی کلی	

همان‌گونه که در جدول ۳ مشاهده می‌شود، شاخص تغییر پایا برای مرحله مداخله در شرکت‌کننده اول، دوم و سوم به ترتیب برابر با ۱۳/۷۳، ۱۷/۷۷ و ۱/۸۸ بدست آمده است. با توجه به این که شاخص‌های به دست آمده بزرگتر از ۱/۹۶ است می‌توان ادعا کرد که تغییر در نمرات از مرحله خط پایه به مرحله مداخله معنادار است و نتایج به لحاظ آماری معنادار است. همچنین درصد بهبودی برای شرکت‌کننده اول، دوم و سوم به ترتیب برابر با ۰/۷۰، ۰/۶۶، ۰/۲۳ بدست آمده است. درصد بهبودی کلی برای متغیر دل‌زدگی زناشویی ۵۳٪ به دست آمده است که براساس نظر بلانچارد و اسکوارز^{۴۵} موفقیت مطلوب در درمان محسوب می‌شود (از نظر بلانچارد، میزان اثربخشی درمان بالاتر از ۵۰ درصد محسوب می‌شود) (بلانچارد و اسکوارز، ۱۹۸۸). بنابراین می‌توان ادعا کرد نتایج بدست آمده برای متغیر دل‌زدگی زناشویی به لحاظ بالینی معنادار است. در نمودار ۲ تحلیل دیداری برای متغیر میل به طلاق برای ۳ شرکت‌کننده در مراحل خط پایه و مداخله ارائه شده است.

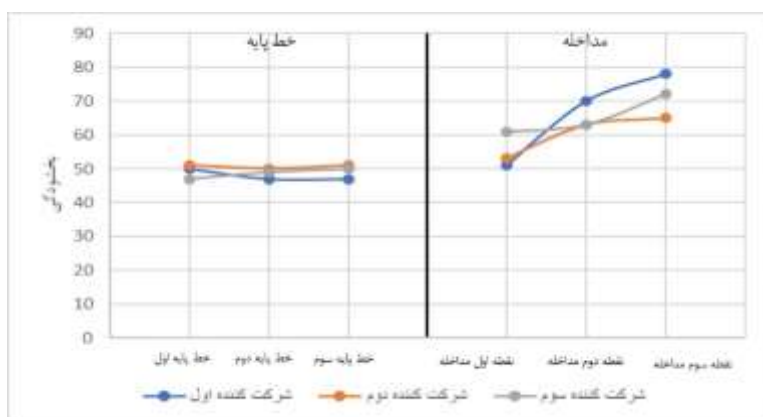
نمودار ۲: اثربخشی مداخلات بسته مشاوره‌ای تدوین شده، بر میل به طلاق

همان‌طور که مشاهده می‌شود تمامی شرکت‌کنندگان در مرحله مداخله نسبت به مرحله خط پایه، کاهش میل به طلاق را نشان می‌دهند که این کاهش و تأثیر مثبت مداخلات بسته‌ی مشاوره‌ای تدوین شده، مبتنی بر تجارب زندگی زنان آسیب‌دیده از خیانت زناشویی را نشان می‌دهد. در جدول ۴ روند تغییر نمره شرکت‌کنندگان در مداخلات بسته‌ی مشاوره‌ای تدوین شده، بر کاهش متغیر میل به طلاق از مرحله خط پایه به مرحله مداخله ارائه شده است. همچنین در این جدول شاخص تغییر پایا، درصدی بهبودی، درصد بهبودی کلی در مرحله مداخله گزارش شده است.

جدول ۴: روند تغییر مراحل مداخلات بسته مشاوره‌ای تدوین شده، در ۳ شرکت‌کننده بر میل به طلاق

شرکت‌کنندگان ارزیابی	شرکت‌کننده اول	شرکت‌کننده دوم	شرکت‌کننده سوم	
اول	۷۷	۸۱	۸۷	نقطه A (خط پایه)
دوم	۸۶	۸۱	۸۵	
سوم	۸۴	۸۲	۸۶	
میانگین	۸۲/۳۳	۸۱/۳۳	۸۶	
نقطه اول	۷۲	۷۱	۷۴	نقطه B (مداخله)
نقطه دوم	۶۰	۶۲	۵۰	
نقطه سوم	۴۷	۴۷	۴۲	
میانگین	۵۹/۶۶	۶۰	۵۵/۳۳	
شاخص تغییر پایا	۲/۶۰	۱۲/۶۲	۴۲/۰۱	شاخص‌ها
درصد بهبودی	۰/۳۷	۰/۳۵	۰/۵۵	
درصد بهبودی کلی	٪ ۴۲			

همان‌گونه که در جدول ۴ مشاهده می‌شود، شاخص تغییر پایا برای مرحله مداخله در شرکت‌کننده اول، دوم و سوم به ترتیب برابر با ۲/۶۰، ۱۲/۶۲ و ۴۲/۰۱ بدست آمده است. با توجه به اینکه شاخص‌های به دست آمده بزرگتر از ۱/۹۶ است می‌توان ادعا کرد که تغییر در نمرات از مرحله خط پایه به مرحله مداخله معنادار است و نتایج به لحاظ آماری معنادار است. همچنین درصد بهبودی برای شرکت‌کننده اول، دوم و سوم به ترتیب برابر با ۰/۳۷، ۰/۳۵ و ۰/۵۵ بدست آمده و درصد بهبودی کلی برای ۳ شرکت‌کننده ۴۲٪ است که می‌توان ادعا کرد نتایج به دست آمده به لحاظ بالینی نیز معنادار می‌باشد. در نمودار ۳ تحلیل دیداری برای متغیر بخشودگی برای ۳ شرکت‌کننده در مراحل خط پایه و مداخله ارائه شده است.

نمودار ۳: اثربخشی مداخلات بسته مشاوره‌ای تدوین شده بر بخشودگی زنان آسیب‌دیده از خیانت زناشویی

همان‌طور که مشاهده می‌شود تمامی شرکت‌کنندگان در مرحله مداخله نسبت به مرحله خط‌پایه افزایش بخشودگی را نشان می‌دهند. در جدول ۵ روند تغییر نمره شرکت‌کنندگان در مداخلات بسته‌ی مشاوره‌ای تدوین شده، مبتنی بر تجارب زندگی زنان آسیب‌دیده از خیانت زناشویی بر بخشودگی آنها تأثیر معناداری دارد. در متغیر بخشودگی در مرحله خط پایه و مداخله ارائه شده است. همچنین در این جدول شاخص تغییر پایا، درصدی بهبودی، درصد بهبودی کلی در مرحله مداخله گزارش شده است.

جدول ۵: روند تغییر مراحل درمان مداخلات بسته مشاوره‌ای تدوین شده، در ۳ شرکت‌کننده بر بخشودگی زنان

شرکت‌کننده	شرکت‌کننده	شرکت‌کننده	شرکت‌کنندگان	
سوم	دوم	اول	ارزیابی	
۴۷	۵۱	۵۰	اول	نقطه A (خط پایه)
۴۹	۵۰	۴۷	دوم	
۵۰	۵۱	۴۷	سوم	
۴۸/۶۶	۵۰/۳۳	۴۸	میانگین	
۶۱	۵۳	۵۱	نقطه اول	نقطه B (مداخله)
۶۳	۶۳	۷۰	نقطه دوم	
۷۲	۶۵	۷۸	نقطه سوم	
۶۵/۳۳	۶۰/۳۳	۶۶/۳۳	میانگین	
۲۱/۰۸	۱۰/۷۵	۵/۹۰	شاخص تغییر پایا	شاخص‌ها
۰/۳۴	۰/۱۹	۰/۳۸	درصد بهبودی	
٪ ۳۰			درصد بهبودی کلی	

همان‌گونه که در جدول ۵ مشاهده می‌شود، شاخص تغییر پایا برای مرحله مداخله در شرکت‌کننده اول، دوم و سوم به ترتیب برابر با ۵/۹۰، ۱۰/۷۵ و ۲۱/۰۸ بدست آمده است. با توجه به این که شاخص‌های به دست آمده بزرگتر از ۱/۹۶ است می‌توان ادعا کرد که تغییر در نمرات از مرحله خط‌پایه به مرحله مداخله معنادار است و نتایج به لحاظ آماری معنادار است. همچنین درصد بهبودی برای شرکت‌کننده اول، دوم و سوم به ترتیب برابر با ۰/۳۸، ۰/۱۹، ۰/۳۴ بدست آمده است. درصد بهبودی کلی برای متغیر بخشودگی ۳۰٪ به دست آمده است که براساس نظر بلانچارد موفقیت‌اندک در مداخلات محسوب می‌شود (از نظر بلانچارد و اسکوارز، نمرات ۲۵ تا ۴۹ بهبودی‌اندک در درمان محسوب می‌شود). بنابراین می‌توان ادعا کرد نتایج بدست آمده برای متغیر بخشودگی به لحاظ بالینی معنادار است.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف بررسی اثربخشی بسته‌ی مشاوره‌ای تدوین‌شده مبتنی بر تجارب زندگی زنان افغان آسیب‌دیده از خیانت زناشویی بر دل‌زدگی زناشویی، بخشودگی و میل به طلاق آنها انجام گرفت. نتایج نشان داد که بسته‌ی مشاوره‌ای تدوین‌شده بر اساس تجارب زیسته‌ی زنان افغان آسیب‌دیده از خیانت زناشویی، در کاهش دل‌زدگی زناشویی و میل به طلاق و در عین حال افزایش بخشودگی مؤثر بوده است. از آنجایی که بسته

تدوین شده برگرفته از تجارب زندگی زنان افغان آسیب‌دیده از خیانت زناشویی بوده، بنابراین مختص این پژوهش بوده و به طور کامل نمی‌توان نتایج آن را با پژوهش‌های دیگر مقایسه کرد، اما با توجه به اینکه در تدوین بسته‌ی مشاوره‌ای به مسئولیت‌پذیری، ابراز هیجان، امنیت هیجانی، بخشش، ذهن‌آگاهی، تنظیم هیجان و مهارت‌های ارتباطی مثل همدلی توجه خاصی شده است می‌توان این بخش از پژوهش را با پژوهش‌های قبلی مقایسه کرد. بر این اساس می‌توان گفت که نتایج این مطالعه با پژوهش‌های (امیدی‌فر و همکاران، ۱۳۹۵؛ عیسی‌نژاد و باقری، ۲۰۱۸؛ گاوری و بهار دواج^{۴۶}، ۲۰۱۵؛ اوپرل و همکاران، ۲۰۱۷؛ استرانز و همکاران^{۴۷}، ۲۰۱۷؛ پولینیک و همکاران^{۴۸}، ۲۰۱۷؛ و آقاجدی و همکاران^{۴۹}، ۱۳۹۸) همسو است.

در تبیین یافته‌ها می‌توان گفت از آن جایی که یکی از سازوکارهای مؤثر در بسته مشاوره تدوین شده، تقویت مسئولیت‌پذیری فردی و رابطه‌ای است، زنان آسیب‌دیده از خیانت زناشویی در فرآیند مشاوره آموختند که ضمن بازشناسی نقش خود در مدیریت رابطه، مرز میان پذیرش مسئولیت شخصی و سرزنش خود را به درستی تشخیص دهند. همچنین، فراهم‌سازی امکان ابراز هیجان و بیان آزادانه احساساتی چون خشم، غم و ناامنی، به زنان کمک کرده است تا از حالت سرکوب عاطفی خارج شوند؛ موضوعی که در جامعه‌ای با تابوهای فرهنگی پیرامون بیان هیجان، به‌ویژه برای زنان، بسیار حیاتی است. میری و همکاران^{۵۰} (۱۴۰۲) در یک پژوهش تحلیلی نشان دادند که ابراز هیجان موجب حمایت متقابل می‌شود و این حمایت متقابل تبدیل به سدی در برابر خیانت زناشویی می‌شود. افراد توانمند از نظر هیجانی احساس‌های خود را تشخیص می‌دهند، مفاهیم ضمنی آن را درک می‌کنند و به‌گونه مؤثرتری حالت‌های هیجانی خود را برای دیگران بیان می‌کنند. این افراد در مقایسه با افرادی که توانایی درک و بیان حالت‌های هیجانی را ندارند، در کنار آمدن با تجربه‌های منفی از موفقیت بیشتری برخوردارند و سازگاری مناسب‌تری را در ارتباط با محیط و دیگران نشان می‌دهند. در ارتباط با زوجین به نظر می‌رسد که زن و مرد به جای ابراز هیجانات قوی، هیجاناتی را بیان می‌کنند که کمتر تهدیدکننده باشد. بنابراین زنان آسیب‌دیده از خیانت زناشویی در یک سری الگوهای غیرمنعطف و چرخه‌های تعاملی که توسط خود آنها تقویت و بارها و بارها تکرار می‌شود، گیر افتاده و عدم توانایی آنها برای بروز هیجاناتی که در آن گیر افتاده‌اند، منجر به باقی‌ماندن آنها در آشفتگی و ناسازگاری بیشتر نسبت به مسائل غیرقابل حل می‌شود. عدم ابراز هیجان نیز تحت‌تأثیر پدیده خیانت زناشویی می‌تواند بسیار حادث‌تر شود.

از سوی دیگر، محوریت بخشش نه به معنای نادیده‌گرفتن خیانت، بلکه به عنوان راهبردی سازگارانه برای رهایی از چرخه‌ی خشم و کینه در نظر گرفته شد؛ امری که در بافت افغانستان، به دلیل فشار برای تداوم زندگی مشترک، نقشی دوگانه ایفا می‌کند. بخشش از یک‌سو می‌تواند سلامت روان زنان را بهبود بخشد و از سوی دیگر ممکن است ادامگی رابطه‌ای نابرابر را بازتولید کند. همان‌گونه که در بخش روش توضیح داده شد، پژوهش حاضر بخشی از پژوهشی گسترده‌تر در زمینه تجارب زنان افغان آسیب‌دیده از خیانت بوده و بر اساس یافته‌های کیفی، تابوهای فرهنگی و قومی پیرامون طلاق در جامعه افغانستان هم‌چنان قدرتمند بوده و انگ اجتماعی پیرامون طلاق، سنتی بودن بافت فرهنگی، دیدگاه منفی جامعه، بدبینی خانواده، نداشتن آینده، تا آخر عمر مجرد ماندن، تابو بودن طلاق، جبر اجتماعی، تعصبات قومی، حق دادن به همسر و قوم‌گرایی، زنان را از فکر کردن به جدایی باز داشته است. و از جهت دیگر فرهنگ و جامعه سنتی و اعتقادات مذهبی جامعه‌ی افغانستانی

انگیزه‌ها و تشویق‌های لازم را به افراد جهت بخشش می‌دهد. چرا که در دین اسلام آیاتی وجود دارد که افراد را به بخشش تشویق و برای آن پاداش اخروی در نظر می‌گیرد. همچنین در فرهنگ فارسی استعاره‌ها و ضرب‌المثل‌هایی است که افراد را تشویق به بخشش می‌کنند مانند "لذتی که در بخشش است در انتقام نیست" و "بخشش کار بزرگان است". همچنین جامعه سنتی و جمع‌گرای افغانستان با اهمیت‌دادن به منفعت جمعی نسبت به منفعت فردی یک نوع مسئولیت‌پذیری و آینده‌نگری را در افراد نهادینه می‌کند، که این امر راهنمای عمل افراد در مواجهه با سختی‌ها و مشکلات می‌شود. به‌طوری که مثلاً خیلی از مواقع افراد به خاطر منفعت فرزندان و خانواده اقدام به بخشش فرد خطاکار می‌کنند. زنان افغان با توجه به چالش‌های فرهنگی در ارتباط با طلاق، ترجیح می‌دهند در رابطه زناشویی پس از خیانت باقی بمانند. بنابراین به‌نظر می‌رسد در صورت اجبار به باقی‌ماندن در رابطه، بخشش بتواند بر سلامت روان آنها اثرگذار باشد. در تایید این بیان، آقاگدی و همکاران (۱۳۹۸) در پژوهش خود نشان دادند که بخشودگی بر افزایش تاب‌آوری زنان آسیب‌دیده از روابط فرازناشویی همسر تاثیر دارد. علاوه بر این، نتایج پژوهش قلی زاده و همکاران (۱۳۹۸) بیانگر آن است که بخشش اثر مثبت و معناداری بر سلامت روان زنان آسیب‌دیده از خیانت همسر دارد.

همچنین، ارتقای مهارت‌های ارتباطی از جمله همدلی باعث شد که زنان بتوانند هم تجربه‌ی خود را شفاف‌تر بیان کنند و هم درک بهتری از هیجانات و موقعیت‌های همسر خود به دست آورند. این امر، به‌رغم دشواری‌های فرهنگی، در کاهش دل‌زدگی و افزایش تعامل سازنده نقش اساسی داشته است. در همسویی با این یافته، استرانز و همکاران (۲۰۱۷) در تحقیق خود دریافتند که هر چه مهارت‌های ارتباطی افراد بهتر باشد باعث کمتر شدن تعارضات آنها می‌شود. از جمله مهم‌ترین مهارت‌های ارتباطی که در تنظیم هیجانات فرد را یاری می‌دهد خوب گوش‌دادن، همدلی، ابراز هیجان، انعکاس احساس و کلام، حل مسئله و ... با هدف درک طرف مقابل است. از آنجایی که در بین زنان آسیب‌دیده از خیانت زناشویی و همسران‌شان ارتباط به‌شکل تدافعی، سرد و بدون احساس و خالی از محبت و صمیمیت است، در تدوین بسته مشاوره‌ای به ترمیم رابطه با استفاده از افزایش مهارت‌های ارتباطی در زنان توجه خاص شده است. وقتی مهارت‌های ارتباطی در زوجین تقویت گردد آنها قادر خواهند بود که احساسات و هیجانات خود را به‌گونه‌ای درست و مثبت ابراز کنند. این موضوع سبب خودتنظیمی هیجانی شده، و در نهایت باعث تقویت رابطه زناشویی می‌شود. همچنان در رابطه امنیت هیجانی در روابط زناشویی می‌توان چنین بیان کرد که آنچه در ارتباطات زناشویی جریحه‌دار می‌شود احساس مثبت فرد درباره‌ی خود یا همسر است. زمانی که احساسات مربوط به خود جریحه‌دار می‌شود غرور کاهش یافته، شرم فعال شده و عزت‌نفس تهدید می‌شود و زمانی که احساس درباره دیگری جریحه‌دار می‌شود اعتماد کاهش یافته، بی‌اعتمادی فعال و دلبستگی تهدید می‌شود. در چنین شرایطی، با تهدید عزت‌نفس و دلبستگی، امنیت هیجانی در فرد کاهش می‌یابد (عباسی^{۵۱}، ۲۰۲۰). در نهایت، کاهش امنیت هیجانی فرد یا به‌صورت افزایش واکنش نسبت به فرد مقابل بروز می‌کند که خود به تعارضات مکرر و حل‌نشده منجر می‌شود و یا به‌صورت استمرار حالت جدایی بروز می‌کند که به رابطه سرد و سطحی و نارضایت‌گونه منجر می‌شود (شروت و ویگل، ۲۰۱۸؛ وسلر و مولر، ۲۰۲۰). سپس وقتی چنین تجاربی در فرد برای مدتی تکرار شود و بخشی از زندگی روزانه زوجین شود در نهایت منجر به افزایش عواطف منفی آنان و پیش‌رفتن آنان به‌سوی جدایی عاطفی و یا طلاق می‌شود.

اما وقتی که زوجین امنیت هیجانی خوبی را در رابطه زناشویی خود از جانب همسر احساس کنند موجب بهبودی و تقویت آن رابطه می‌شود. بنابراین می‌توان اظهار داشت از آنجایی که در بافت فرهنگی و اجتماعی افغانستان زنان غالباً امکان تصمیم‌گیری مستقل برای جدایی ندارند و ناگزیر به تداوم زندگی مشترک هستند، بازسازی کامل اعتماد ممکن است دشوار یا حتی غیرممکن باشد. اما ایجاد فضایی امن برای بیان احساسات و نیازها بدون ترس از سرزنش، خشونت یا طرد، حداقل بستر لازم برای ترمیم رابطه را فراهم می‌کند. امنیت هیجانی با کاهش اضطراب و احساس تهدید، امکان تنظیم هیجان و مدیریت واکنش‌های تکانشی را فراهم می‌سازد و زمینه‌ی بخشودگی و کاهش دلزدگی زناشویی را مهیا می‌کند. بدین ترتیب، در غیاب انتخاب‌های واقعی و با توجه به محدودیت‌های فرهنگی، اجتماعی، خانوادگی و اقتصادی، امنیت هیجانی به‌عنوان عاملی کلیدی برای حفظ و بازسازی حداقلی رابطه عمل می‌کند و در یافته‌های پژوهش حاضر نقش پررنگی در بهبود وضعیت زنان داشته است.

این پژوهش با محدودیت‌هایی روبرو بوده است. از آنجایی که حساسیت موضوع خیانت زناشویی برای افراد و جامعه‌ی با بافت سنتی مثل افغانستان بسیار بالا است، راضی کردن افراد واجد شرایط برای شرکت در پژوهش دشوار بود و و همین امر مانعی بر سر همگن‌کردن نمونه بود. همچنین این پژوهش تنها به تجارب زنان آسیب‌دیده از خیانت زناشویی پرداخته است و پژوهش مشابه با مردان با تجربه‌ی مشابه ممکن است نتایج متفاوتی داشته باشد. مداخلات مشاوره‌ای ویژه‌ی مردان ممکن است حامل مطالب متفاوتی باشد. افزون بر این، یکی دیگر از محدودیت‌های اساسی پژوهش، استفاده از پرسش‌نامه‌های روان‌شناختی است که بسیاری از آن‌ها تاکنون در افغانستان به‌طور رسمی اعتباریابی نشده‌اند؛ از جمله پرسش‌نامه‌های به‌کاررفته در این پژوهش. این موضوع می‌تواند بر دقت و تعمیم‌پذیری یافته‌ها اثر بگذارد. با توجه به محدودیت‌های پژوهش، پیشنهاد می‌شود در مطالعات آینده مردان نیز وارد نمونه شوند تا امکان مقایسه تفاوت‌های جنسیتی فراهم گردد. همچنین افزایش حجم نمونه، همگن‌سازی ویژگی‌های جمعیت‌شناختی و استفاده از طرح پژوهشی نیمه آزمایشی با گروه کنترل به تعمیم‌پذیری و درک عمیق‌تر پدیده کمک کند. اجرای پژوهش‌های طولی نیز برای بررسی اثربخشی بلندمدت بسته مشاوره توصیه می‌شود. علاوه بر این، لازم است پژوهش‌های آتی به اعتباریابی و بومی‌سازی ابزارهای روان‌شناختی در افغانستان بپردازند تا استفاده از آن‌ها در مطالعات بعدی از نظر روان‌سنجی قابل اتکاتر باشد. از نظر کاربردی، به‌کارگیری این بسته در مراکز مشاوره خانواده و طراحی نسخه‌های متناسب برای گروه‌های مختلف با در نظر گرفتن حساسیت‌های فرهنگی، همراه با آموزش مشاوران، توصیه می‌شود.

تعارض منافع

هیچ گونه تعارض منافع توسط نویسندگان بیان نشده است.

تشکر و سپاسگزاری

از کلیه شرکت‌کنندگانی که در این پژوهش شرکت نموده و به روند اجرای آن کمک کردند، سپاس‌گزاری می‌شود.

پی‌نوشت‌ها

1. Marital Infidelity
2. Afsharzada, Etemadi & Naghavi
3. Behdost, Porshehariari & Hoseinian
4. Abbasi, Gholamzadeh Jofreh & Morgan
5. Vossler
6. Vossler & Moller
7. Shrout & Weigel
8. Isanejad & Bagheri
9. Omidifar, Pourebrahim, Khoshkonesh & Moradi
10. Hosaini
11. Godarzi
12. Afshari Kashanian, Zahrakar, Mohsen Zadeh & Tajik Esmaili
13. Fathi, Parvin & Javadiyan
14. Aqqabozorgi, Keshavarz Mohammadi & Shariat
15. Forgiveness
16. Hargrave & Hammer
17. Thompson & Sullivan
18. Furman & Pond
19. Pines & Nunes
20. Oberle, Dooley & Nagurney
21. Couple Burnout Measurement
22. Paines
23. Fotohi
24. Stiles
25. Asadpour
26. Ahadizadeh & Khalatbari
27. Enrich
28. Arianfar & Rasoli
29. Divorce Tendency Scale
30. Rusbult, Johnson & Morrow
31. Nazari, Rasouli, Davarniya, Hosseini & Babaei Gharmkhani
32. Davodi, Etemadi & Bahrami
33. Interpersonal forgiveness Inventory
34. Ehteshamzadeh, Ahadi, Enayati & Heidari
35. Arvarideh, Asadi Majreh, Moghtader, Abedini & Mirbolok Bozorgi
36. Braun, & Clarke
37. Lincoln & Guba
38. Content Validity Ratio
39. Lawshe
40. Content Validity Index
41. Waltz & Bausell
42. Visual analysis
43. Noferesti & Hassanabadi
44. Reliable change index (RCI)
45. Blanchard & Schwars
46. Gaur & Bhardwaj
47. Strunz, Schermuck, Ballerstein, Ahlers, Dziobek & Roepke
48. Polenick, Zarit, Birditt, Bangerter, Seidel & Fingerman
49. Aghagedi, Golparvar, Aghaei & Khayatan
50. Miri, Zarbakhsh Bahri & Ghorban Shiroudi
51. Abbasi, Gholamzadeh Jofreh & Morgan

References

- Abbasi, A., Gholamzadeh Jofreh, M., & Morgan, M. M. (2020). Grounds for Infidelity among Iranian Women: A Phenomenological Study. *The American Journal of Family Therapy*, 49(3), 251-265.
- Afshari Kashanian, O., Zaharakar, k., Mohsen Zadeh, F., & Tajik Esmaili, A. A. (2019). Detection of Predisposing factors in women marital infidelity [Research]. *Journal of Counseling Research*, 18(71), 121-154. [In Persian]
- Afsharzada, M. S., Etemadi, O., & Naghavi, A. (2023). Investigating Afghan Women's Lived Experiences of Husbands' Marital Infidelity. *Family Counseling and Psychotherapy*, 13(1), 161-196. [In Persian]
- Afsharzada, M. S., Etemadi, O., & Naghavi, A. (2024). Marital Infidelity: Cognitive, Behavioral, Emotional Reactions, and Coping Strategies among Afghan women. *Research in Cognitive and Behavioral Sciences*, 14(2), 13-26. <https://doi.org/10.22108/cbs.2024.141390.1901>
- Aghagedi, P., Golparvar, M., Aghaei, A., & Khayatan, F. (2018). The Effects of Forgiveness-Based Mindfulness Therapy and Emotionally Focused Therapy on Depression and Resiliency in Women Affected by Their Husbands' Infidelity. *Community Health Journal*, 12(1), 1-11. [In Persian]
- Ahadizadeh, N., & Khalatbari, J. (2020). The relationship between optimism, sexual self-efficacy and loneliness with couple burnout in married women. *Journal of Fundamentals of Mental Health*, 22(2), 99-104.
- Aqgabozorgi, S., Keshavarz Mohammadi, R., & Shariat, S. (2019). Comparing effectiveness of walsh approach and olson approach on communicative models and marital burnout in the women hurt by marital betrayal. *Journal of Psychologicalscience*, 18(83), 2223-2232. [In Persian]
- Arianfar, N., & Rasouli, R. (2019). The comparison of solution- focused couple therapy with acceptance and commitment couple therapy on marital burnout of couples. *Knowledge & Research in Applied Psychology*, 20(1), 47-60. [In Persian]
- Avarideh, S., Asadi Majreh, S., Moghtader, L., Abedini, M., & Mirbolok Bozorgi, A. (2019). The Mediating role of perceived social support in the effect of interpersonal forgiveness on social health in students. *Knowledge & Research in Applied Psychology*, 20(1), 71-80.
- Asadpour, E., & Veisi, S. (2019). The Effectiveness of Acceptance and Commitment Therapy on Marital Satisfaction, Sexual Self-Esteem and Burnout Martial among Women with Type 2 Diabetes. *J Arak Uni Med Sci*, 21 (7), 8-17. [In Persian]
- Behdost, P., Porshehariari, M., & Hoseinian, S. (2021). A Comparison of Communication Patterns, Emotional Expression Styles, and Intimacy among Betrayed and Normal Women. *Quarterly Journal of Woman and Society*, 12(45), 1-14. [In Persian]
- Blanchard, E. B., & Schwarz, S. P. (1988). Clinically significant changes in behavioral medicine. *Behavioral Assessment*.
- Braun, V., & Clarke, V. (2021). Can I use TA? Should I use TA? Should I not use TA? Comparing reflexive thematic analysis and other pattern-based qualitative analytic approaches. *Counselling and psychotherapy research*, 21(1), 37-47. <https://doi.org/10.1177/1035719X211058251>

- Ehteshamzadeh, P., Ahadi, H., Enayati, M. S., & Heidari, A. (2011). Construct and validation of a scale for measuring interpersonal forgiveness. *Iranian Journal of Psychiatry and Clinical Psychology*.
- Fathi, M., Parvin, S., & Javadiyan, S. R. (2017). Comparing the Causes of Infidelity in Marital Relationships among Men and Women: A Qualitative Research. *Journal of Qualitative Research in Health Sciences*, 6(4), 401-418. [In Persian]
- Fotohi, S., Mikaeili, N., Atadokht, A., & Hajlo, N. (2018). Comparing The Effectiveness Of Meta- Emotion Based Couple Therapy with Narrative Couple Therapy On Adjustment And Cuople Burnout In Conflicting Couples. *Counseling Culture and Psychotherapy*, 9(34), 77-101. [In Persian]
- Furman, C. R., Luo, S., & Pond Jr, R. S. (2017). A perfect blame: Conflictpromoting attributions mediate the association between perfectionism and forgiveness in romantic relationships. *Personality and Individual Differences*, 111, 178-186 .
- Gaur, P., & Bhardwaj, A. B. (2015). Relationship between empathy, forgiveness and marital adjustment in couple. *The International Journal of Indian Psychology*, 3(1), 145-151 .
- Gholizadeh, F., Fadaei, M., Soleymani, N., & Khorrooshi, M. (2020). The Effectiveness of Acceptance and Commitment Therapy on Interpersonal Forgiveness and Marital Intimacy in Women Affected by Marital Infidelity. *Medical Journal of Mashhad University of Medical Sciences*, 62(5.1), 1825-1833. [In Persian]
- Godarzi, M. (2013). The effectiveness of couple therapy with Satir's approach on improving couple functions and decreasing marital burnout [Research]. *Journal of counseling research*, 12(48), 142-158. <http://irancounseling.ir/journal/article-1-74-en.html>
- Hargrave, T. D., & Hammer, M. Y. (2012). Contextual family therapy. In *Family Therapy Review: Contrasting Contemporary Models* (pp. 72-75). Routledge .
- Isanejad, O., & Bagheri, A. (2018). Marital quality, loneliness, and internet infidelity. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 21(9), 542-548 .
- Maydanchi, R. M., Yaghoobi, A., Goodarzy, K., & Karimi, J. (2020). Comparing the Effectiveness of Training of Emotionally-Focused Approach and Choice Theory on couple's marital satisfaction and burnout. *Journal of Family Research*, 16(3), 377-393. [In Persian]
- Miri, N., Zarbakhsh Bahri, M., & Ghorban Shiroudi, S. (2023). Trust in Couples Affected by Betrayal based on Emotional Schemas with the Mediation of Emotional Expression [Research]. *Rooyesh-e-Ravanshenasi Journal(RRJ)*, 12(7), 143-154. [In Persian]
- Nazari, A., Rasouli, M., Davarniya, R., Hosseini ,A., & Babaei Gharmkhani, M. (2015). Effectiveness of Solution- Focused Brief Therapy (SFBT) on Couple Burnout and Divorce Tendency in Married Women [Research]. *Journal of Nursing Education*, 3(3), 41-52. [In Persian]
- Noferesti, a & , Hassanabadi, H. R. (2019). Data analysis in single case experimental design studies [Applicable]. *Rooyesh-e-Ravanshenasi Journal(RRJ)*, 7(12), 291-306. [In Persian]
- Oberle, C. D ,Dooley, A. A., & Nagurney, A. J. (2017). Predicting perceived infidelity from gender and interpersonal traits. *Sexual and Relationship Therapy*, 32(1), 89-101 .
- Omidifar, H., Pourebrahim, T., Khoshkonesh, A., & Moradi, A. (2016). The comparison and relationship between emotional self-regulation with marital burnout and intimacy in one-career and dual-career couples in governmental offices. *Journal of Career and Organizational Counseling*, 8(26), 50-67. [In Persian]
- Pines, A. (2013). *Couple burnout: Causes and cures*. Routledge.

- Pines, A.M. & Nunes, R. (2013). The relationship between career and couple burnout: implication for career and couple counseling. *Journal of employment counseling* 40(2),50-64.
- Polenick, C. A., Zarit, S. H., Birditt, K. S., Bangerter, L. R., Seidel, A. J., & Fingerman, K. L. (2017). Intergenerational support and marital satisfaction: Implications of beliefs about helping aging parents. *Journal of Marriage and Family*, 79(1), 131-146 .
- Rusbult, C. E., Johnson, D. J., & Morrow, G. D. (1986). Impact of couple patterns of problem solving on distress and nondistress in dating relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 50(4), 744.
- Shrout, M. R., & Weigel, D. J. (2018). Infidelity's aftermath: Appraisals, mental health, and health-compromising behaviors following a partner's infidelity. *Journal of Social and Personal Relationships*, 35(8), 1067-1091 .
- Stiles, O. E. (2004). *Early maladaptive schemas and intimacy in young adults' romantic relationships*. Alliant International University, San Francisco Bay .
- Strunz, S., Schermuck, C., Ballerstein, S., Ahlers, C. J., Dziobek, I., & Roepke, S. (2017). Romantic relationships and relationship satisfaction among adults with Asperger syndrome and high-functioning autism. *Journal of Clinical Psychology*, 73(1), 113-125 .
- Thompson, A. E., & O'Sullivan, L. F. (2016). Drawing the line: The development of a comprehensive assessment of infidelity judgments. *The Journal of Sex Research*, 53(8), 910.
- Vossler, A. (2016). Internet Infidelity 10 Years On:A Critical Review of the Literature. *The Family Journal*, 24(4), 359-366 .
- Vossler, A., & Moller, N. P. (2020). Internet affairs: Partners' perceptions and experiences of internet infidelity. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 46(1), 67-77 .